1 Korin
Pol pepa asamoll bolo dumo Korin una awi

1-2 Na Pol. God nomane pai mal pille une na
dje worika na Krais Jisas aposelye moro. Ye God
kandjiye pillgi djinj una dumo Korin mor ge ne,
una nono Iwa Kerman Jisas Krais pille pla ye, une
pille yau to i una porapora dumo yemyem mor
ge, Krais Jisas yeika ye yene unakiye kaima molo,
djengimb ta namoro mal mor. Une nono Iwa Ker-
man molo, alla kambono para aike Iwa Kerman
molo embe yendo. Yendo ge agane Sostenes na
boll aike pepa bolo ye aunmoll.
3 Nono Nane God ne, nono Iwa Kerman Jisas
Krais ye wopake pille aumbellka, ye ellne tukne
arngan yenda moye.

Pol wopake we dje God awi

4 Ye Krais boll mor ge God ye wopake pille awi
una mor. Une embe yei ge pille na ege ege wopake
we dje God moro al aundo.
5 God ge ye wal porapora awi, ye yemor. Ye
kandja paro mal dje, wal merke pille kane yenj.
6 God ye wal porapora awi ye ye mor al ge, nono
kanmon, na Krais kandjiye dje ye awill ge kandja
kaima pai.
7 Embe pai ge, nono Iwa Kerman Jisas Krais yem
wonda dje pille kui yemor ge, God Murble wal
wopake awi ye i pora dji, kune yei.

8 Nono Iwa Kerman Jisas Krais yene yewordaka
ye aglo gi dje pamoye. Une yem wo kot djinda
poke ge, ye wambo napanda, ye kiwa moye.
9 God ye dje i pakna wori pille, ye une wariye
Iwa Kerman Jisas Krais boll mor. Alla God kandja
dji mal yendo pille, une kandja embe dji ge kaima
panda, kot djinda poke ge, ye kiwa moye.

Pillgi dji una moi ge nomane djelldjell pai

10 Agana ambana kambono ye porapora mor
ge, nono Iwa Kerman Jisas Krais kandjiye al na
kandja dongall dje ye aundo. Ye nonga dje, djelld-
jell molo yenj ge kerne. Ye kandja taimane dje,
nomane taimane panda moye. 11 Agana ambana
kambono, ye nonga dje embe yenj ge, ana Kloe
epilye kambono kane wo na dje awi pill.
12 Na kandja embe djindo ge, ye una mor al una
pende kandja embe djinj, no Pol wombaye mor-
mon we djinjka, pende no Apolos wombaye mor-
mon we djinjka, pende no Pita wombaye mormon
we djinjka, pende no Krais wombaye mormon we
djinjka embe yenj.
13 Ba alla Krais nono tokall to i djelldjell nawor-
bon, man. Mo, Pol iko pera al ye pille nil tomaka
pai mo? Mo, ye nu pai ge, ye na kandjina al pille
pai mo? Ge man!
14 Na ye mor al una merke nu pagle nawill ge,
na wopake we dje God aundo. Iwa soka Krispus
ne, Gaius mopill ge na nu pagle awill, una ta man.
15 Embe yell ge, una kandja dje, no nu papin
ge Pol kandjiye al pille nu papin we djine ge, ale
panda.

16 Alla ta yell ge, iwa Stepanas yene game wom-
baye boll na nu pagle awill eri. Ba alla, una ta na
nu pagle awill mo nawill ge, na napro.
17 Krais na dje wori woll ge, une na po una
nu pagle auno dje pille dje wori nawoll. Yene
kandjiyebe wopake po una dje auno dje pille dje
wori woll. Na kandjabe wopake ye boll djino
ge makimb una nomane kerman paraka kandja
wopake wopake djinj mal ge na nadjindo. Na
kandja embe djill dal, Krais iko pera al goi ge una
wal kiwa mal embe piye.

Krais moro ge God yembe dongall pai mal embe moro

18 Nono Krais iko pera al goi we dje kandja embe
djinmon ge, una er take dje po mor ge embe dje
kaninj, ye dall kandja djinj dje kaninj. Ba alla,
God nono i yem dji mormon ge, nono embe dje
kanmon, kandja paro ge God yembe pai mal embe
paro we dje kanmon.
19 Kandja Baibel al bolo wori paro ge embe
djindo,

Nomane momo paro una kandja djinj ge na to worno. Alla, nomane kerman pai una kandja djinj ge, na para to kal woro kerno we dji *(Aisaia 29.14)*

20 God kandja embe dji pille, ga kandja djinj ge dall
kandja kaima paro dje kanmon. Nomane momo
paro una ge djine kune nayenda. Mosis loye dje
dje yenj una mor ge djine kune nayenda. Una
kerman kandja dongall djine ge kune nayenda
mal paro.

21 God yene nomane wopake paro ge embe dje
kando, makimb una nomane kerman paro ge, ga
na kane kune yene naparo dje kando. Kambono
une moro al wone naparo dje kando. Une kondwe
djell ta to embe dji, na kandjina ge makimb una
dall kandja paro dje kanne ba alla, na yenaka, una
yemolo dall kandja ge pillgi dji dal, na wopille i
yem worno we dji.
22 Ge Juda una kandja embe djinj, ye kandja embe
djinj ba alla ye wal dongall ta aike nayei dal, ye
kandja djinj ge kandja kende djinj dje pupon we
djinj. Alla Grik una kandja embe djinj, makimb
una kandja djinj ge ta mal djinj, ye kandja djinj ge
dall kandja djinj we djinj.
23 Ge pille, Krais iko pera al togoi we djinmon ge
Juda una pille ke pir. Alla, Grik una ge kandja dall
kandja djinj dje kaninj.
24-25 Ba God kandjiye ge, dall kandja paro we djinj
ge, kune nayendo. God dall kandja djindo we djinj
ge yembe yemolo, makimb una kandja djinj ge
kamblo aundo. Alla God yembe dongall naparo
we djinj ge kune nayendo. God yembe napai
we djinj ge yembe yemolo makimb una yembene
paro ge kamblo aundo. Kambono kandja embe
djinj ba alla, God nono dje i una mormon ge, nono
Juda una ne, Grik una mormon ge, Krais yeika God
yembe dongall paro ge nono boll paro. Alla Krais
yeika, God Murble nono boll moro.

26 Agana ambana kambono, ye kaninj. God ye
dje i kune, makimb una embe dje kani, ye moi al
nomane kerman pai una ta namor dje kani. Ye
merke moi ge yembene napai dje kani. Ye iwa
duliye moi ge kandjine napai dje kani.

27 Ba, God dje indo una mor ge, makimb una
kane embe djinj, ge una dall mor. Ge una yem-
bene napai una mor we djinj. Ba alla God dje
indo una ge, una nomane kerman pai una kane
ngandjill goye dje pille dje indo. Alla, yembene
paro una kane ngandjill goye dje, dje indo.
28 God dje indo una mor ge, makimb una ke
kaninj. Makimb una kerman ne, ngambalne pai
una mor ge, God amblo kal worno dje pille una
kurull tom mor ge dje indo.
29 God embe yendo pille, nono kuruwo kama
porapora mormon ge, une nale al nono kandjine
amblo pla worbon ge kune nayendo.
30 God embe yei al ge, ye Krais Jisas boll aike
mor. Krais kogo yei al ge God nomane kerman pai
ge nono boll paro, nono God nale al kiwa molo,
Krais unakiye kaima molo, God nono top to i yem
wori mormon.
31 God embe yei ge pille, ye Baibel kandja djindo
mal yene. Baibel kandja embe djindo,

Ye yenekne kandjine amblo pla naworne, man.
Iwa Kerman kogo yendo ge pille ye une
kandjiye amblo pla worne *(Jeremaia 9.24)*

2

Una nomane momo panda mal pillgi nadjimbon, God yembe paro ge pillgi djimbon

1 Agana ambana kambono, na ye moi al asa woll
poke ge, na nomana momo napai, una nomane
kerman pai una kandja djinj mal ge na nadjill. Na
God kandjiye pai mal djino dje yell.

2 Na embe yell ge, na ye boll kandja merke dje
auno dje nayell man, Jisas Krais una ipo iko pera al
togoi mal kandja ge, djino dje yell, kandja ta man.
3 Na ye boll moll poke ge, na yembena napai. Na
purpur dje, kand golo moll.
4 Na kandja djill ge ne, kandja mambine dje
awill ge, una kerman kandja wopake wopake djinj
mal ge na nadjill. Na kandja dongall dje molo
nanam kandja djindo mal pille pla yene dje na
nayell, man. Na kandja dje ye awill ge, God
Murble yembe ye, i pene worika ye kandja kaima
dje kani.
5 Ye Jisas boll pillgi djine dje yell ge, na nomana
momo pai pille ye pillgi djine dje nayell, man. God
yembe yendaka ye Jisas boll pillgi djine dje yell.

God Murble awika nono nomane wopake pai mormon

6 Una God pille aglo gi djinj una mor al ge,
nono kandja wopake dje aunmon pir. Makimb
al kandja wopake paro ge dje naunmon, man.
Makimb una kerman molo er take dje po mor
ge, kambono kandja djinj mal nono kandja ge dje
naunmon, man.
7 Nono God Nomane du dje kandja seke pai ge
dje una aunmon. Asa kandja ge una dji napi. Ge
kamasa kupill makimb napai poke ge God yene
dji pille, nono kupill al po une boll wopake ta mal
mopon kandja ge pai.
8 Makimb una kerman ipon mor ge kandja ge
napi. Kambono kandja ge pillmaka, kupill al Iwa
Kerman moro ge, ipo iko pera al nil tonagolmaka.
9 Kambono embe yei ba alla, Baibel bolo wori
pai ge embe djindo,

God wal amblokun yewori yei wal ge, wopake ta
mal yei, una nomane al napi, una nalene al
nakani, una dji napi. Ba une wopake kaninj
una mor ge ine dje yewori yero *(Aisaia
64.4)*

10 Kandja embe pai ge seke pai. Ba God Murble
wo i pene wori kanmon. Alla, God Murble wal
porapora kando. God yene elle tukiye seke paro
mal ge, God Murble aike kando.
11 Una taimanta moya ge, yene nomane panda
mal ge una ne mal kanda? Ge yene nomane
taimane ge kanda. Paro mal embe, God nomane
paro mal ge, una ne mal kanda? Ge yene Murble
kando.
12 Nono makimb nomane pai ge naipin, nono
God Murble ge ipin. Yene Murble nono boll
moraka nono God wal wopake awi ge pille kane
yembon.
13 No kandja embe dje ye aunmon ge, makimb al
nomane kerman paro dje, dje ye naunmon, man.
God Murble no boll moro ge yene beke awi kandja
ge, no ye dje aunmon. Alla God Murble kandjiye
djindo kandja ge, no God Murble awi mor una ge
dje aunmon.
14 Ba iwa ta God Murble namoya ge, God Murble
kandja djinda mal iwa ge napiya. Une embe dje
kando, God kandjiye paro ge dall kandja paro dje
kando, pille inda naparo. God kandjiye pille inj
una mor ge God Murble ga boll moro ba, iwa
ge God Murble boll namoya ge, une pille inda
naparo.
15 God Murble boll moya una ge wal porapora

pille kune yene. Ba alla, una orko moye ge yemolo
God Murble moya una ge pille kull woro piye.
16 Baibel kandja embe dje bolo wori pai,

God nomane paro mal ge una ne mal kanda? God
ni singare embe yemben we dje una kandja
embe djine ge, una ne mal djinda? Ge kune
nayenda *(Aisaia 40.13)*

Ba Krais nomane paro mal nono boll paro.

3

Pol ne, Apolos Krais nukogoye una soka

1 Agana ambana kambono, na ye boll moll kune,
na kandja dje una God Murble boll moye una dje
auno mal ge, na ye dje nawill, man. Ye Krais boll
yake pla napi. Ye makimb nomane pai. Womba
kembis mal embe moi. Alla, womba kandja pille
ine mal ge na kandja embe dje ye awill.
2 Na ye am awill, kwa dongall auno mal pai ba ye
nane kune nayei. Alla ipon ye kwa dongall nane
kune nayendo.
3 Ye makimb nomane asa pai ge pamoro. Ye mor
al ge, age ta yemolo age ta ke kane aundaka, ye
kunda nonga embe yenj ge, ye makimb nomane
paro, makimb una singare yenj mal ye embe yenj.
4 Ge una ta kandja embe djindo, na Pol wom-
baye moro we djindaka, ta na Apolos wombaye
moro we djindo ge, ye makimb una kandja djinj
mal embe djinj.
5 Apolos ge una ne mal? Alla Pol ge una ne mal?
Ge man, no nukogo una mormoll. No soka kandja

djipill al ye pillgi dji ba, Iwa Kerman no kogo awi
mal yepill, kogo ta man.

6 Na wal umbiye iwo yallka, Apolos wo nu boi
ba, God yeika, wal bolo er pla pi.

7 Embe mal ge, una wal umbiye yaya una mo nu
boya una ge, yenekne kandjine naparo. Ba God
wal yewori bolo er pla punda una moro ge, yene
kandjiye taimane ge kerman paro.

8 Una wal umbiye yaya una ne, nu boya una ge,
soka kogo taimane yenmell. Alla soka yenekne
kogo yembell mal ge, God top aunda.

9 No soka God kogoye taimane yenmoll, ba ye
mor ge, ye God numbiye ne, mauye mal embe
mor. Nonekene maune man.

10 God na wopake pille awi al ge, na numb takdo
una wopake mal moro. Na asamoll ku dongall
bolo pill. Alla are una wo numb takbon dje yenj.
Ba yenj ge kanpol tane mal paro.

11 Ku dongall iwo boll ge Jisas Krais mal embe
boll. Una wo numb takne ba, ku gun ta iwo boye
ge kune nayendo. 12 Una wo numb takne panda,
gol iwo takne mo, silpa iwo takne mo, ku talang
yendo ku iwo takne mo, iko iwo takne mo, angin
iwo takne mo, kull iwo takne

13 ba are God kot ye aunda poke, una numb
takne mal kane kune yembon. Kogo wopake yene
mo ke mal yene, una porapora kogone ye wanne
mal God kogone ge wamo gale kanda.

14 Gayaka, kogo ge do sege nayei dal, God una ge
top aunda.

15 Ba alla kogo yene ge do sege yei dal, una kogo
porapora yene kogo ge, er take dje punda. Una ge

er take dje napine, God i yem worda, ba una wamo
al moyeke i yem wori mal ga embe moye.
16 God yene numbiye yero ge ye mor. Alla God
Murble ye boll moro. Ye nakaninj mo?
17 Una ta God yene numbiye to ke ye awi dal, God
une to ke yenda. God numbiye ge yene wal kaima
yero pille God une to ke yenda. Alla ye mor ge, ye
God numbiye kaima mor.

Una kandjine amblo pla naworbon

18 Ni nenem kandja kende dje naimben. Ye
moye al una ta makimb wal pille kane ye embe
dje piya, na nomana kerman paro we dje embe pi
dal, une nomane kerman napanda. Une nomane
kerman ino dje piya ge une God boll nomane
kerman panda. Makimb al une iwa dall mal embe
moya.
19 Makimb una nomane kerman paro mal ge,
God kando, wal dall mal embe paro dje kando.
Baibel kandja embe djindo,

Una nomane kerman pandaka, tagemage yene ba tagemage yene al ge God to yem woro aunda we dji *(Jop 5.13)*

20 Baibel kandja ta ge alla djindo,

God kando, makimb una nomane kerman pandaka po kogo yene, ba kiwa yene, megiye natonda we dji *(Buk Song 94.11)*

21 Baibel kandja embe dji pille, ye no kandjine
amblo pla naworne! Wal porapora paro ge ye boll
paro.

22 Ge Pol, Apolos, Pita, dumo makimb ne, ye gun
mor mal ne, are goye ne, wal ipon paro ne, wal are
panda ge, wal porapora ge ye boll paro.
23 Alla ye Krais boll mor, pi Krais ge une God boll
moro.

4

Krais aposelye kambono

1 Embe mal ge, ye embe dje kanne. No Apolos
boll, Krais kogo pak tonmoll una mormoll dje
kanne. God kandjiye seke paro mal ge, une no
awika, no kantau wopake ye, una mor al dje aun-
moll dje ye embe kanne.
2 Una wal kantau yene ge, kantau wopake yene
mal.
3 Alla ye na wal kantau wopake nayendo dje
kanne mo, mo una ta na wal kantau wopake
nayendo dje kanne ge, na pille we nayendo. Na
nanam kogo yendo mal ge na omuk natondo.
4 Na nanam wambo naparo dje kando, ba na
wambo paro mo naparo ge Iwa Kerman yene
djinda.
5 Embe mal ge, ipon una kogo wopake yenj mo
ke yenj ge, ye nadjine. Are Iwa Kerman er yem
wonda poke, wal seke dongall paro ge une dje
pene woro, nonekene kogo embe yepin we dje
pupin mal ge une dje pene worda. Kune ge, nono
kogo ke mo wopake yembon mal ge, yene djinda.
Ge ke, ge wopake we dje yene dje aunda.
6 Agana ambana kambono, na ipon ye pille
kandja su ye dje aundo ge nanam ne, Apolos pille
dje ye aundo. Ye no soka pille Baibel kandja djindo
mal embe yene, kandja gun ta dje pakna woro

djine dje pille no djinmon. Iwa ta kandjiye amblo
pla woro, ta amblo kal woro embe nayene.
7 Una ne mal dji, ni iwa kerman moren, una ta
tom moro ne? Ni wal porapora paro ge God awi
paro. Ni nenem kandjin amblo pla woro, na kogo
embe yell we djinden ge kune nayendo, God awi
al ni kogo yenden.
8 Nono wal porapora ipin pora dji we dje ye
embe kaninj. Ye wal wopake i pagle, ye wopake
mor dje kaninj. No ye boll aike king mal embe
mopon ba, ye yenekne king mopin pora djindo dje
pir. Ye king kaima moi dal, na wo piyo. Wo piyo ge,
ye embe moi dal, no ye boll aike king mopon.
9 No ye boll aike king mopon ba na embe dje
kando. God no aposel i are kaima wori mormon.
Kot dji pora dji, una no togoye mal mormon. To-
goye al ge una dumo yemyem moye ge wo kanne.
Tau agelo boll aike kanneke, no embe mopon.
10 No Krais kandjiye al, una dall mal embe
mormon ba ye nomane kerman paraka mor! No
yembene naparo ba ye yembene dongall paro! Ye
kandjine kerman paro ba no kandjine naparo!
11 Asa ne, ipon yero ge, no koll tondaka,
nubkane asip tondaka, konkunom gole wormon-
aka, una wo no tonjka, no numbine nayeraka,
mormon.
12 No aglene al kogo yembe yenmon. Una wo no
kandja ke dje aumaka, God ye wopake ye aunda
we dje yem woro aupin. Una no ye ke ye aumaka,
no kiye dje molo kandja dje yem naworpin.
13 Una no kandjine ambir ge, no kandja wopake
dje yem wormon. Makimb una wal ta kankere,
pup to seke worinj mal ge, no embe mormon.

Asa mopin ipon mormon ge wal ke embe mal mormon.
14 Na kandja ipon manda dje ye aundo ge, ye
ngandjill goye dje na nadjindo. Ye na wombana
mor pille, ye singare pai mal yene dje, na kandja
dje ye aundo.
15 Una 10,000 ye Krais kandjiye dje aune ba, ye
nane merke namor, na taimane moro. Na ye Krais
Jisas kandjiyebe wopake dje ye awill al ge, na ye
nane moro.
16 Embe mal ge, na singare yendo mal, ye karkar
yene.
17 Ye karkar yene dje pille, na Timoti dje ye mor
al worno. Iwa Kerman kandjiye al Timoti ge na
wombana, na wopake kando iwa. Iwa Kerman
kogoye paro al ge, une kogo wopake yendo. Pillgi
djinj una mor al, na Krais Jisas kandjiye dje una
aundo mal, Timoti ye mor al wo kandja ge dje awo,
ye nomane to mage aunda.
18 Na ye mor al nawono dje pir ge, ye una pende
kandja napi mal embe waninj.
19 Ba Iwa Kerman kapla we dji dal, na ye mor
al ola dje wono. Woll dal, na kanno, una kandja
napi una mor ge kandja kiwa djine mo, kandja
God yembe dongall boll kandja djine dje na embe
kanno.
20 God dumoye wopake kantau yendo ge, kandja
kiwa boll kantau nayendo. Une yembe don-
gall boll kantau yendo pille, ga kandja djine mal
kanno.
21 Ye namba mal piye? Na ye boll wono ge,
singare namba mal ye wono? Na kapill ullngub
iwo ye tano mo? Mo, na wo ye wopake kane, kiye
dje moyo mo? Ye namba we dje pir?

5

Dumo Korin iwana pende djingdjang yei

1 Una dji pill, ye mor al ge iwana djingdjang
ta mal yenj we dji. Iwana orko molo djingdjang
nayenj mal embe ye yenj we dji. Iwa ta yene ne
game i wando we dji.
2 Dji ba ye iwana kerman mormon dje pir
mo? Ye embe nayene. Ye nomane to, kimb kall-
ngane yene. Iwa djingdjang yendo ge, ye to orko
worneke, une ye boll namoya!
3 Na ye boll namoro na ellke moro ba, nanam
nomana ye boll aike moro. Iwa djingdjang singare
embe yendo ge, na omuk tondo. Na ye boll aike
moll mal djill pora djindo.
4 Are ye Iwa Kerman Jisas kandjiye al makai to
moye. Nanam nomana ye boll moyaka, nono Iwa
Kerman Jisas yembe dongall nono boll pandaka,
5 ye iwa ge i Satan agle al worneke, une gakle wo
ke punda. Ye embe yei dal, Iwa Kerman er yem
wonda poke, une wo iwa ge nomane pakna i yem
woro natonda.
6 Nono iwana kerman mormon we dje ye kandja
embe djinj ge, ye kandja wopake nadinj. Pir mo?
Yis kembis ta pakna worbonka, plawa boll yake er
kerman punda.
7 Ye yis gole i seke worne. I seke wori dal, ye
yis napanda, ye bret kiwa mal embe moye. Alla
ye bret kiwa moi pora dji. Pasopa we dji yero
ge, una kogsipsip to gale opa awinj mal ge, una
nonekene kogne sipsip Krais ge togolo opa mal
embe awi pille ye kiwa mor. 8 Embe yei pille, ege
Pasopa we dji yero ge, nono nambon ba, yis gole

boll nanambon. Yis gole me ge una ke kane awo, singare ke yene, singare ge man. Nono bret kiwa nambon, yis napanda. Ge nono kumbene kuruwo yendaka, kandja kaima dje embe yembon.
9 Asa, na ye moi al pepa bolo embe djill, iwana
djingdjang yenj ge, ye kambono boll nawanne we djill.
10 Ba orko iwana djingdjang yenj dje pille na
nadjill. Orko una wal kerman i nambon dje pille, tagemage ye, una wal ngundjo i, god kende lotu ye awo embe yenj dje pille, na nadjill. Ye orko una boll namoye ge, ye dumo makimb ge kere po er pine mal.
11 Na kandja ge nadjill. Na kandja djill ge embe
djill. Pillgi dji iwana po djingdjang embe yene ge, ye kambono boll nawanne dje pille djill. Pillgi dji iwana po djingdjang ke ye, wal merke i nambon dje pille, god kende lotu ye awo, una kandjine amblo, nu merke no, tagemage ye una wal ngundjo i embe yene ge, ye ga boll kwa aike nanane.
12 Una orko molo singare ke yene ge, na djino
kune nayendo. Ba alla ye pillgi djinj una singare ke yene ge, ye yenekne djine kune yendo.
13 Una orko molo singare ke yenj ge, God omuk
tonda. Ba Baibel kandja bolo wori pai ge embe djindo,

Ye mor al una singare ke ta yene ge, ye to orko woro kerne we dji *(Lo 13.5)*

6

Pillgi djinj una moye kandja ta panda ge, yenekne djine, orko una boll nadjine

1 Ye mor al ge, una ta yemolo age boll kandja ta
pandaka, soka po orko una boll kot djimbell kune
kaima nayendo, ye kand nagor mo? Soka pillgi dji
una moye al po kandja djimbell mal paro.
2 Ye nakaninj mo? Are nono God unakiye mor-
mon ge, makimb una singare ke yene mal, omuk
tambon. Kaima yembon pille, ye pillgi una mor
al una ta age boll kandja ta panda ge, ye yenekne
djine kune nayendo mo?
3 Tau agelo singare yene mal nono okum tam-
bon. Ye nakaninj mo? Nono kaima yembon pille,
makimb al kandja panda mal, ye djine kune yenda
mal paro.
4 Embe mal ge, ye pillgi djinj una mor al orko
una kandjine ta naparo ba ye yenekne kandja ta
pandaka, ye ipo una orko boll kot djine ge kune
nayendo.
5 Na kandja embe djindo ge, ye ngandjill goye
dje pille djindo. Pillgi djipill una soka yenekne
kandja ta panda ba, ye mor al, una ta nomane
wopake pandaka, wo kot piya naparo mo?
6 Una ta moya moro ba, ye embe nayenj. Orko
una nalene al, pillgi dji una ta yemolo age kot ye
aundo.
7 Pillgi dji una ta yemolo age ta kot ye aunda
ge, embe kanbon, ye kulngamb yagi pora dji dje
kanbon. Embe nayene. Una ta ye ke ye awi dal, ye
kandja nadjine. Una ta wo ye wal ngundjo i nane
ge, ye kankerne.
8 Ba ye singare embe nayenj, ye embe yenj. Una
mor al ye singare ke ye awo, kambono wal yero
ge, ye po ngundjo i no, embe yenj. Ba ga mor ge ye
agane ambane mor!

9 Ye nakaninj mo? God dumoye wopake kantau
yendo al ge, singare ke yenj una er pakna napine.
Ye yenekne kandjine kende dje naine. Iwana
gaklene wulle pille pla ye waninj una ne, god
kende lotu ye awinj una ne, iwana djingdjang ke
yenj una ne, kondwe ana yenj mal embe iwa po
iwa ta boll embe yenj una ne, iwana djingdjang
yenj mal, iwa yenekne kabsinga yenj una ne,
10 kunumb nonj una ne, una wal merke i nam-
bon dje pille yenj una ne, nu nonj una ne, una
kandjine ambir una ne, una kandja kende dje
wo wal ngundjo i nonj una, ga porapora mor ge,
God dumoye wopake kantau yendo al, er pakna
napine.
11 Ga singare ke yei mal, ye una pende asa
singare ke embe yei. Ba, Iwa Kerman Jisas Krais
kandjiye al, God Murble yembe yei al ge, God ye
was ye awika, ye une unakiye kaima moi. God
nale al ye wambo naparo, ye kiwa mor.
12 Una pende embe djinj, no singare porapora
yembon ge mapill naparo, we djinj. Ba na kandja
embe djindo, ye singare pende yene al ge ye
wopake namoye. Na singare porapora yeno, kune
yenda we djino. Ba na djino al ge, wal ke na
kantau ye i menameto woro djinda.
13 Una pende embe djinj, kwamokna ge kum-
bene wal, alla kumbene ge kwamokna wal we
djinj ba ege are ta yendaka, God kwamokna ne,
nonekene gaklene soka aike to pora djinda. Alla,
nono gaklene ge iwana djingdjang gaklene na-
panda. Nono God boll aike mopon gaklene panda.
Alla God ge, une nono gaklene al moya.
14 God yene yembe dongall pai al, Iwa Kerman

golo pai ge, i pla woro awi. Alla une nono i pla
worda eri.
15 Krais gakle pakna paro ge nono kerker dje
mormon dje ye nakaninj mo? Krais gakle kerker
paro ge, na ipo kondwe ana boll moyo mo? Ge
man!
16 Una ta po kondwe ana boll moya ge, soka gak-
lene taimane panda dje ye nakaninj mo? Baibel
kandja embe djindo,

Iwana soka gaklene taimane panda we dji *(Stat 2.24)*

17 Ba alla una ta Iwa Kerman boll moya ge, une Iwa
Kerman nomane boll aike moya.
18 Iwana djingdjang yenj mal ge, ye seke pine!
Singare ke porapora yero ge, una yenekne gak-
lene al beto yenj. Ba alla iwana djingdjang yenj
ge, yenekne gaklene al singare ke yenj.
19 Ye gaklene al ge, God Murble numbiye mal
embe yero. God ye awika yene Murble ye boll
moro mal, ye nakaninj mo? Ye gaklene ge, ye
yenekne wal, man.
20 God ye i yem wori ge, une top kermanke
awo, ye i yem wori. Embe mal ge, ye gaklene al
singare yene ge, ye God kandjiye kerman panda
dje singare embe yene.

7

Iwana soka bolo i, ami dje mopell mal

1 Asa ye pepa bolo na awi mal ge, na ipon kandja
dje yem wordo. Iwa ta ana nainda ge, une wopake
moya.

2 Ba iwana djingdjang merke yenj ge pille, iwa
yene ana taimane inda. Alla ana er iwa taimane
punda.
3 Iwa ge yene game boll iwana yenj mal yenda,
man we nadjinda. Alla game ge yene woge boll
embe yenda, man we nadjinda.
4 Game yene gakle kantau nayendo, woge kan-
tau yendo. Alla, woge yene gakle kantau nayendo,
game kantau yendo.
5 Iwana soka bolo imbell ge, woge gakle i game
naunda ge, kune nayendo. Alla, game yene
gakle i woge naunda ge, kune nayendo. Djelld-
jell namopell. Ba alla soka ege pende kamang
yemboll dje pupill dal, soka djelldjell mopell kune
yenda. Soka nomane taimane pandaka, ege
pende djelldjell molo kamang yembell. Are soka
erwo taimane bell, ge kune yenda. Man panda,
soka yenekne gaklene kantau nayeneke, Satan wo
kamalne tondaka, kulngamb yagbell.
6 Na kandja embe djindo ge, kandja kindine
dongall ta dje ye naundo. Na ye wopake moye dje
pille djindo.
7 Na taimane moro mal, una porapora embe
moye dje na nomana embe paro. Ba alla God
una mor al yenekne wal gorwulle kayekaye kiwa
aundo. Ta ge yene wal djell ta indaka, ta ge yene
wal djell ta indaka, embe mal inj.

8 Iwana bolo nainj ge ne, ana kangill mor ge, na
kandja embe dje aundo. Na kiwa moro mal embe,
ga bolo naine ge wopake moye.
9 Ba alla yenekne gaklene kantau yembon dje
yene man pandaka, ga bolo ine mal. Ga po una

boll djingdjang yembon dje pille we yene ge, kune
nayenda.
10 Iwana bolo inj una mor al, na kandja dongall
embe dje ye aundo. Ba na nadjindo, Iwa Kerman
dje ye aundo. Game yene woge nakerda.
11 Ba alla game woge keri dal, game kiwa molo
panda er iwa gun napunda. Mo, man panda, yene
woge moya al alla er yem punda. Alla ana wogane
mor ge, ga yenekne gamane nakerne.
12 Ye una pende mor al, na kandja dje aundo ge,
nanam djindo, God ta dje naundo. Agane pillgi
dji iwa ta moyaka, yene game pillgi nadjinda ba
alla, agane boll molo pano dje pi dal, agane ana ge
nakerda.
13 Alla ambane pillgi pai ana ta moyaka, yene
woge pillgi nadjinda ba alla, woge ge, game boll
molo pano dje pi dal, ambane ge woge nakerda.
14 Ge embe mal paro, woge pillgi nadjinda ba
game pillgi djinda al ge, soka God nale al wopake
mal mopell, ale napanda. Alla game pillgi nad-
jinda ba woge pillgi djinda al ge, soka God nale al
wopake mal mopell, ale napanda. Man pandaka,
yenekne wombane God nale al wopake namoye,
ba nanemane pillgi djine al ge, wombane God nale
al wopake mal moye.
15 Embe mal yene ba alla, woge ta pillgi nadji
dal, une game kere er punda ge, kane worbon er
punda. Alla, game ta pillgi nadji dal, une woge
kere er punda ge, kane worbon er punda. Ni
pillgi djinden una mopen ge, ni kaye naparen,
iwana bolo imboll dje kandja djipill mal ge, ni boll
napanda. Ba God nono una boll arngan yenda
mopon dje kandja dje wori pai.

16 Ana ni moren ge, ni ipon yemben al God ni
wogan i yem worda mo naworda ge, ni nakanden.
Mo, ni iwa moren ge, ni ipon yemben al God ni
gaman i yem worda mo naworda ge, ni nakanden.

Una gaklene kelip toi mo natoi ge embe molo pane

17 Asa God ni pille yau toi won kune ge, ni asa
mon mal embe molo pamben. Una pillgi djinj
una dumo yemyem makai to mor al ge, na kandja
embe dje awo wando.
18 Iwa ta gakle kelip toi moyaka God une yau
tonda. Tonda poke une moya mal embe molo
panda. Asa une gakle kelip toi mal ge molo panda,
amblo kun yeno dje nayenda. Iwa ta gakle kelip
natoi moyaka God une yau tonda. Tonda poke ge
une moya mal embe molo panda. Une po una yene
gakle kelip tane dje nayenda.
19 Una gaklene kelip tonj natonj ge wal kerman,
man. God lo dje nono aundo mal karkar yembon
ge, wal kerman paro.
20 Asa God ni pille yau toi poke ge, ni asa mon
mal embe molo pamben.
21 Asa God ni pille yau toi poke ge, ni nukogo
una mon mo? Ni ke napupen. Ba alla kondwe ta
yendaka, ni kiwa mopen ge, ni kondwe ge al ben.
22 Asa una ta nukogo una ta moi, ba alla God une
pille yau tondaka, une God boll kiwa moya, God
nale al une nukogo alla nayenda. Yendo mal embe
ge, asa una ta kiwa moya, ba alla God une pille
yau tondaka, une God nuye kogoye una mal embe
moya.

23 God top kerman awi al ye kiwa moi. Ge pille,
ye una nune kogone alla nayene.
24 Embe mal ge, asa God ye pille yau toi poke ge,
ni asa mon mal embe molo pamben.

Iwana bolo nainj una moi al, Pol kandja dje aundo

25 Ambo mor al ge, na kandja dongall ta naparo.
Ba Iwa Kerman na wandill golo awi al ge, una na
kandja kaima dje aundo una moro dje kaninj pille,
na nanam nomana paro mal dje auno.
26 Ege ipon yero ge, una imb kerman kake mor
pille, ye iwana bolo i mo, nai ge, ye ipon mor mal
embe molo pane.
27 Ye iwana bolo i dal, ye wogane mo gamane
nakerne. Ye iwana bolo nai dal, ye bolo imbon dje
nayene.
28 Ba alla, are ye bolo i dal, ye ale napanda. Mo,
ambo ta er iwa pi dal, ge ale napanda. Ba na man
djindo ge, ye wopake moye dje pille djindo. Ege
ipon yero ge, iwana bolo inj ge, imb merke kakne
paro.
29 Na kandja ipon djindo ge, me embe paro.
Ipon ege yero ge, ola dje pora djinda yendo. Ye
gamane moi dal, ye gamane namoi una mal embe
ye wanmoye.
30 Una kimb kallngane yene ge, nayei una mal
embe ye wanmoye. Una wopiye ge, wo napi una
mal embe wanmoye. Una wal top to ine mal ge,
wal i nanoi una mal embe wanmoye.
31 Una wal makimb wal i no wanmoye ge, wal ge
pille pla nayei una mal embe yemoye. Una singare
embe yene ge, dumo makimb ipon yero ge pora
djinda yendo pille, ga singare embe yene mal.

32 Ye makimb al wanmor al ge, ye nomane
natane, ye kiwa moye dje pille na djindo. Iwa ta
ana nainda ge, une Iwa Kerman yendo mal pille
pla yenda, une Iwa Kerman nomane paro mal
yeno dje pille moya.
33-34 Ba alla iwa ana inda ge, yene nomane soka
panda. Wal makimb wal pille aune, yene game
wopake piya mal embe yeno dje pille moya. Ana
er iwa napine ge ne, ambo kambono moye ge,
ga Iwa Kerman yendo mal pille aune. Yenekne
nomane gaklene i Iwa Kerman aumbon dje piye,
Iwa Kerman kogoye embe yembon dje yene. Ba
alla, ana er iwa pine ana moye ge, wal makimb
wal pille pla yene. Ga yenekne wogane wopake
piye mal embe yembon dje yene.
35 Na kandja embe dje aundo ge, ye kaye worno
dje nayendo. Ye ami dje wopake moye dje pille
djindo. Ye singare du dje yeneke, ye nomane
taimane pandaka, Iwa Kerman kogo taimane
yene dje na djindo.
36 War ambo bolo imbell we djineke, ambo molo
kapak toi mal pandaka, war ambo ge pille na sin-
gare kune nayeno paro dje kandaka, bolo imbell
mal pandaka, une yeno dje pro mal yenda, soka
bolo imbell, wambo naparo.
37 Ana ni naimben, kiwa mopen we djine ba,
iwa ta yene kiwa moyo dje piya. Yene nomane gle
dje pandaka ana nomane napandaka, ana ino dje
napiya ge, yene kiwa moya, wambo naparo.
38 Embe mal paro pille, war ambo boll bolo inda
ge, une wopake yenda. Ba alla une ambo boll bolo
nainda ge, une wopake kaima yenda.
39 Ana woge boll molo pambell. Ba woge goi dal,

ana ge kiwa moya. Une er iwa gun ta puno dje pi
dal, une er punda mal. Ba iwa gun ta pi dal, une
Iwa Kerman boll pillgi djinda iwa moya.
40 Embe moya ba na nomana embe mal paro.
Ana ge kiwa molo punda ge, une wopake moya.
Alla na kandja embe djindo ge, na God Murble boll
moro dje kando.

8

Una wal to gale ipo god kende moro al opa awinj mal Pol kandja djindo

1 Ipon na kandja dje ye aundo ge, una wal mind-
jiye gale ipo god kende moro al opa ye awinj mal
kandja dje ye aundo. Una pende kandja embe
djine, nono porapora mormon ge, nomane paro
we djine. Ge kandja kaima djine. Ba alla nono
kandja embe djipin dal, nonekene kandjine am-
blo pla worbon dje pille djimbon. Ba ge man, nono
una boll kanwopake ye, singare embe yembon ge,
ga aglo gi dje molo, pillgi panda moye. 2 Una ta
kandja embe djinda, na wal merke pro we djinda
ba alla, une wal merke napiya.
3 Ba alla una ta God kanwopake yenda ge, God
iwa ge pille kane yenda.
4 Embe mal paro pille kandja namba we djim-
bon? Una wal to gale ipo god kende moro al opa
ye aune ge, nono wal mindjiye ge nambon mo
nanambon? Nono kanmon, god kende mor ge,
wal kaima namor. God taimane moro, god merke
namor.
5 Una pende embe djinj, god merke morka, Iwa
Kerman merke morka yenj we djinj. Kupill al
morka, makimb al morka embe yenj we djinj.

6 Ba nono kanmon, god merke namor, God
taimane moro. Une ge nono Nane moro, une wal
porapora beke yei una moro, alla nono mormon
ge, nonekene pille wannamormon, nono God pille
wanmormon. Alla Iwa Kerman merke namor,
taimane moro. Ge Iwa Kerman Jisas Krais. Krais
agle al God wal porapora beke yei, alla Krais agle
al nono gun mormon.
7 Ba na kandja ipon manda djindo ge, una pillgi
djinj una pende kanpol natonj. Asa god kende
moro dje pi mal, ga nomane embe pamoro. Una
wal mindjiye ipo god kende mor al awo pagle,
are ipo maket pagirka, pillgi djinj una po top to i
nonj. Nonj ge, ga kumbene ke yendaka, nonmon
ge kune nayendo dje kaninj.
8 Kwa nambon panda God ye ye kune yenj we
dje kando dje pupon ba ge man. Nanambon
panda, God ye ye kune yenj we dje kando dje
pupon ba ge man. Kwa nambon mo nanambon ge
God ye wopake yenj we nadjinda, une nomane ge
al naparo.
9 Ye wal porapora nane kune yendo ba, ye kan-
pol to molo nane. Man panda, ye wal mindjiye
ge naneke, pillgi dongall nadjinj una kanneke
nomane ke yendaka, kulngamb yagne.
10 God kende lotu numb yero al ni numog po
mindjiye namben ge, wambo naparo dje kanben
ba, ni agan ta pillgi dongall nadjindo una ta wo
kanda. Mindjiye ge nanambon we dje kanda ba,
ni nonden al ge une aike po noi dal, yene nomane
ke yenda.
11 Na wal merke pille kane yendo we dje pren
ba, agan ta pillgi dongall nadjindo una, Krais iwa

ge pille goi ba, ni wal merke pille kane yenden al
ge, agan nomane ye ke yenden.
12 Pillgi dongall nadjinj una wal mindjiye nam-
bon kune nayendo we dje kaninj ba, ni nonden al
ge, ga kane po embe naneke, nomane ke yenda ge,
ni singare ke ye kambono aunden. Alla yenden al
ge, ni singare ke ye Krais aunden.
13 Na mindjiye nanaka, agana pillgi dongall nad-
jindo una kane, yene nomane ke yenda ge, na
mindjiye ge kaima nanano. Iwa ge kulngamb yage
djinda dje pille na wal mindjiye nano molo po
goyo.

9

Pol aposel kogo ye wane una top nawi mal, une wo pi

1 Na kiwa moro ba ye na kaye paro dje pir mo?
Na aposel moro ba ye na aposel namoro dje pir
mo? Na Iwa Kerman Jisas kanill moro ba ye na
nakanill moro dje pir mo? Na kandja djillka ye
pillgi dji ba ye una djell ta wo djimaka no pillgi
djipin dje ye pir mo?
2 Una djell ta na aposel kaima namoro dje kanne
ba ye kaninj, na aposel kaima moro. Ye pillgi djinj
al ge, una kaninj, na Iwa Kerman aposelye moro.
3 Una pende na aposel kaima namoro we djinj
ba na kandja embe djindo, ye pillgi dji al ge, na
aposel moro we djindo.
4 No aposel kogo yenmon al, ye no kwamokna
gale auneke nambon ge kune nayendo dje ye pir
mo?
5 No pillgi pai ana bolo i kogo aike wanmopon
kune nayendo dje ye pir mo? Pita ne, aposel djell

kambono ne, Iwa Kerman age kambono embe
yenj ba no embe yembon kune nayendo dje ye pir
mo?
6 No Barnabas boll kogo ye pagle, kwa top to i
nopill ba, ga aposel kambono kwa kiwa nane ge
kune yendo dje ye pir mo?

7 Ami una yenekne kwaine moknane dulo po i
no napar. Una po mau to yaye ge, yenekne wallko
nane. Una po kogsipsip kantau yene ge, yenekne
sipsip amye nane.
8 Na kandja embe djindo ge, makimb una
kandja djinj mal djindo dje ye pir mo? Ge man,
Mosis kandja lo bolo pagi mal ge, kandja taimane
paro.
9 Mosis kandja lo bolo pagi ge, embe djindo,

> Kogkau wal wit tandwane iworno dje kogo embe yemolo, megiye pende i noi dal, ye man we nadjine we dji *(Lo 25.4)*

God kandja embe djindo ge, une kogkau pille
djindo mo? 10 Mo une nono pille djindo dje ye pir
mo? Ge wale, une nono pille djindo. Una ta kogo
to, makimb wallkda una ne, are kwa wallkda una
moya ge, soka kogo aike ye, kwa taimane namboll
dje pille yenmell.
11 Embe mal ge, asa no ye moi al wo kupill al wal
umbiye mal embe yapin. Ba ipon ye no makimb
wal kwamokna ne, konkunom i nawinj ge, kune
yendo mo?
12 Una djell ye moi al wo kandja mambine dje
awi, ye ga wal iwo awi mal embe, ye no kaima
aune mal paro. Djipinka kune yeika ba no ta

nadjipin. Djipinka, Krais kandjiyebe wopake ye pillgi nadjimaka, ge kune nayeika. Ye pillgi djine dje pille yepin, imb urup no boll wonda ba no napupin, ye aglo gi djine dje yepin.
13 Ye nakaninj mo? God lotu numb kerman kogo yenj una mor ge, ga kwamokna numog yero ge i nonj. Pi una alta al kogo yenj una mor ge, wal mindjiye gale opa ye awinj al ge, kambono pende i nonj.
14 Yenj mal embe ge, God kandja embe dji, una Jisas kandjiyebe wopake dje una aune ge, ga pille inj una mor ge wal auneke, kambono i nane we dji.
15 Me embe pai al ge, na ye mor al wal ino kune yendo, ba na kandja ge nadjindo. Na ipon pepa bolo ye aundo ge, ye na wal aune dje pille na nadjindo. Na kandja mambine kiwa dje una aundo ge, na wopille aundo. Alla una na kond tugo aune ge ke kaima piyo.
16 Na Jisas kandjiyebe wopake dje awo wando ge, nanam kandjina amblo pla worno kune nayendo. God yene dje wori woll pille, na kandja dje una auno mal. Man panda, na imb ino mal paro.
17 Nanam nomana paro mal pille Jisas kand-jiyebe wopake dje auno ge, na top ta ino. Ba alla God na dje worda na po Jisas kandjiyebe wopake dje auno ge, une na kogo aundo mal yeno.
18 Yell dal, na top namba mal ino? Ge na top embe mal ino. Na Jisas kandjiyebe wopake kiwa dje una awo, ga na wal aune mal ge na nadjino, na kiwa moyo mal, na top embe ge ino.

Pol una porapora moi al po yenekne nukogo yei

19 Una na kaye to naworinj, na kiwa moro ba,
una merke pillgi djine dje pille, na una porapora
mor al po yenekne nune kogone mal embe yendo.
20 Juda una pillgi djine dje pille, na Juda una mor
al po Juda una yenj mal embe yendo. Mosis kandja
lo bolo pagi mal na menameto namoro ba alla,
menameto mor una ge, ga pillgi djine dje pille,
na kandja lo menameto mor una yenj mal embe
yendo.
21 Na epil djell una pillgi djine dje pille, Mosis lo
kambono boll nayero mal ge, na embe ye wando.
Ba alla, Mosis lo bolo pagi mal na to nawordo,
man. Na Krais kandja lo dje awi mal karkar
yendo.
22 Una pillgi dongall nadjinj una, ge pillgi djine
dje pille na kambono yenj mal embe yendo. Una
porapora mor al, na ga yenj mal embe yeno dje
yendo. Na kondwe porapora to una ge God i yem
worda dje yendo.
23 Na kogo porapora embe yendo ge, Jisas kand-
jiyebe wai djinda dje pille yendo. Na Jisas kand-
jiyebe wopake pillgi dje embe wando al, God wal
wopake i aundo ge, na i wando.

Una resis ye prais inj mal embe yembon

24 Ye kaninj, una resis yene ge, ga porapora prais
naine, una taimanta inda. Iwa taimane inda mal
ge, ye kogo embe ye top imbon dje yene.
25 Una resis yene una, duwe yemolo resis yene.
Una ta yembe ye prais inda ba wal inda ge gorowill
golo er kal punda. Ba alla nono top imbon ge,
gorowill nagoya, gun eri ye pamoya.

26 Embe pille, na muk dje resis yendo ge, na du
dje pundo, kond aulaul napundo. Na una boll
aglena tondo ge, aglena buko dje kiwa natondo,
man.
27 Nanam gaklena yero mal yenda dje pille, na
duwe yembe yendo. Man panda, na una boll Jisas
kandjiyebe wopake dje auno ba alla are na nanam
top ta naino ge, kune nayenda.

10

Juda una gollne singare ke yei mal nono ye djimbon

1 Agana ambana kambono, ye pille kune yene
dje na kandja djindo. Iwa Mosis moi poke ge, nono
gollne kambono molmaka, God kam kupa ta dje
worika, wo no gollne kondwe pine mal ombine
dje awi. Awika ga po molo nu retsi to pruk dje er
konato orko pi (Kisim Bek 14). 2 Retsi pi ge ne, kam
kupa kani al ge, ga nu pai mal embe yei. Alla nu
pai al ge, ga Mosis epilye moi.
3 Ga porapora kwa noi ge God Murble awika noi.
4 Alla nu noi ge God Murble awi ku al woika ga
noi. Kaima, nu woi al ku ge, ga boll aike wani. Alla,
ku ge yene Krais moi.
5 Embe pai ba, merke singare ke yemaka, God ke
pille toika, dumo wapra yei al ga golo ne to moi.
6 Nono gollne wal noip dje, imbon dje pille pla
yei mal ge, wal su mal embe yewori paro. Nono
embe nayembon.
7 Kambono god kende boll lotu ye awi mal, ye
embe nayene! Baibel kandja embe bolo wori
paro,

Kambono ami dje molo kwa no nu no kere, are
aglo po god kende pille pla ye awo singare
ke yei we dji *(Kisim Bek 32.6)*

8 Kambono djingdjang ke embe yei mal ge, nono
nayembon. God toika, ga 23,000 goi.
9 Ga God nono tonda mo natonda ne dje singare
yei mal embe nayembon. Are nomaga ke wo
tomaka, pende goi.
10 Alla pende God boll tawa djimaka tau agelo
tondo una ge wo ga togoi. Embe yei pille nono
embe nayembon.
11 Makimb pora djino dje yenda poke nono mor-
mon pille, nono gollne kambono yei mal embe
nono kanpol to mopon dje une Baibel al bolo wori
paro.
12 Embe yei pille, na aglo gi djino dje una ta
embe pi dal, une kanpol tonda. Une yage djino dje
pille kanpol tonda.
13 Satan ye kamalne tondo ge une ye taimane
mor mal pille kamalne natondo. Una porapora
kamalne tondo mal une ye boll kamalne tondo.
Tonda ba God kandja dji mal kaima yenda. Ye
kapak to yago djine dje pille man djinda. Une ye
kond to aundaka ye aglo gi dje moye, kulngamb
nayagne.

Nono Godne ne, god kende aike lotu ye naumbon

14 Unakna wopake kambono, God embe yenda
pille, una god kende lotu ye awinj mal ge, kere
seke pine.
15 Ye nomane paro. Na kandja djindo ge, ye
omuk to piye kune yenda.

16 Nono kap wain no, God wopake we dje aun-
mon kap nonmon ge, Krais meyamiye nono i
taimane nawordo mo? Nono bret tuklo nonmon
ge, Krais gakle nono i taimane nawordo mo?
17 Nono bret nonmon ge, bret taimane ge non-
mon. Nonmon al ge, nono gaklene taimane mal
embe paro.
18 Juda una singare ye waninj ge ye kaninj. Ga
alta al wal togolo gale opa ye awinj ge, mindjiye
pende i nonj al ge, ga i taimane wordo.
19 Ga god kende bekinj ge wal kaima yero we
djino mo? Mo, opa gale iwo god kende awinj ge
singare pai mal yenj we djino mo?
20 Ge man! Na kandja embe djindo, orko una
po alta al wal opa ye awinj ge, God pille opa ye
nawinj, ga kum ke pille opa ye awinj we djindo.
Alla kambono kum ke lotu ye awinj mal ge, ye po
embe ye djine dje na nomana embe paro.
21 Ye Iwa Kerman ne, kum ke boll aike kap wain
taimane nane ge kune nayenda. Ye Iwa Kerman
ne, kum ke boll aike bo al kwa taimane nane ge
kune nayenda.
22 God nono elle kumbso aunda dje nayembon.
Nono yembene paro ge, yemolo God yembe paro
mal kamblo aunda mo?

God nale al wal mindjiye nambon wambo naparo

23 Wal porapora yembon ge wambo naparo,
yembon we djinj ba, wal pende nono ye wopake
ye naunda. Wal porapora yembon ge wambo na-
paro, yembon we djinj ba, wal pende yewordaka
nono Krais boll aglo gi nadjimbon.

24 Nono singare yembon ge, nonekene wopake
mopon dje nayembon, man. Nono una djell ta
wopake moye dje yembon.
25 Wal mindjiye iwo maket ta pagiye ge, ye nane
wambo naparo. Ye nomane to, mindjiye nambon
wambo paro mo man da? dje ye napiye.
26 Nono kanmon,

Dumo makimb yero ge ne, wal porapora pakna
paro ge, Iwa Kerman wal ne moro we dji
(Buk Song 24.1)

27 Alla, Jisas boll pillgi nadinj una kwa aike nam-
bon we djineke, ye kambono numbine al bon dje
piye ge, ye pine kune yenda. Kwa gale aune mal
ye kiwa nane, ye nambon kune yendo mo man ne?
dje ye nomane to napiye.
28 Ba alla, una ta ye moye al kandja embe djinda,
mindjiye nonmon ge, una ipo god kende moi al
opa ye awi mindjiye we dji dal, ye nanane. Una
nalene al ne, iwa ge nale al, ye wambo pa djinda
dje pille, nanane.
29 Na kandja embe djindo ge, ye nane wambo
panda dje pille na nadjindo, man. Na djindo ge,
ye naneke, iwa ge nale al ye wambo pa djinda dje
pille, na kandja ge djindo. Na wal nano ba iwa
ge mapill paro we djindo ge namba yei pille na
kantau yenda?
30 Na God pille wopake we dje awo kere kwa nano.
Una kane, ni kwa nonden ge, wambo paro we
djine ge kune nayenda.
31 Embe yenda pille, ye kwamokna nane mo, ye nu
ta nane mo, ye singare ta yene ge, ye God kandjiye

kerman panda dje yene.
32 Ye singare ta yene ge, ye Juda una ne, epil djell
una ne, pillgi djinj una porapora pille, ga kanke ye
djine dje pille singare embe yene.
33 Ye singare embe yene we dje na kandja embe
djindo ge, na embe ye una porapora kanwopake
piye dje yendo. Nanam wopake moyo dje
nayendo, una porapora wopake moye dje yendo.
Embe yendo ge, God kambono i yem worda dje na
embe yendo.

11

1 Krais singare yei mal na embe yendo pille, na
singare yendo mal ye embe yene.

Ana yenekne ngambalne to bi djine mal

2 Ege ege ye na we dje pir ge ne, asa na kandja dje
ye awill mal, ye karkar yenj ge, na wopake pro.
3 Ba na kandja ta ye piye dje pille djindo. Iwa
mor ge, yenekne ngambalne ge Krais moro. Alla
ana ngambalne ge yenekne wogane mor. Alla
Krais ngambale ge, God moro.
4 Una makai to lotu yene al, iwa ta yene ngam-
bale to bi dje, kamang yenda ge une Krais ye ke ye
aunda. Une ngambale to bi dje kandja propet dje
awi dal, une para Krais ye ke ye aunda.
5 Alla, ana ta yene ngambale to bi nadjinda
ba kamang yenda mo, kandja propet ta dji dal,
une woge ye ke ye aunda. Une ngambale to bi
nadjinda ge, ana ngambalne ene bale iworinj mal
embe ngandjill panda moya.
6 Ana ge ngambale to bi nadjinda ge, yene
ngambale ene kelip to woro kerda. Ba alla, ana

ngambalne ene kelip to worne mo, bale i worne
ge, ngandjill goye. Ga ngandjill golo djine dje
ngambalne to bi djine.
7 Iwa mor ge, God moro mal ne, yene kandjiye
kerman paro mal, ga su mal mor pille, una makai
to lotu yene al, iwa ngambalne to bi nadjine. Ba
ana mor ge, iwa kandjine kerman paro mal ge, su
mal mor.
8 God ana gakle ta i, iwa nabeki, man. God iwa
gakle ta i, ana beke yei.
9 God ana pille iwa nabeki, man. God iwa pille
ana beki.
10 Embe yei pille, ana ngambalne to bi djine. Ga
menameto morka, tau agelo molo kaninj pille ga
ngambalne to bi djine.
11 Ba alla Iwa Kerman boll mormon al, iwa
yene namoya ana boll aike mopell. Alla ana yene
namoya iwa boll aike mopell. Iwa ana amblo pille
dje auneke, ana iwa amblo pille dje auneke, embe
yembon.
12 Yembon me ge embe paro, God iwa gakle ta i
pagle ana beke yei mal embe, ipon ana yemolo iwa
kur. Alla wal porapora paro ge, God wal me moro.
13 Ye yenekne djine, ye makai to lotu yenj al,
ana ta molo yene ngambale to bi nadjinda ba kiwa
molo kamang ye God aunda ge, kune yendo mo
man?
14 Iwana mor mal nono kanmon ba ye nakan-
inj? Iwa ta ngambale ene momo moya ge, kune
nayenda, una ke kanne.
15 Ba alla ana ta ngambale ene momo worda
moya ge ekin wopake dal paro. Ekin wopake dal
paro ge, God awi une ngambale kau wopake paro.

16 Pai ba una na boll kandja ge pille nonga
djimbon dje yene ge, na kandja embe djindo, no
singare ta naparo. Alla, pillgi pai una mambine
mambine mor al ge ga para singare ta naparo.

Korin una bret ne wain noi ge, ale pai

17 Na ipon kandja manda djindo ge, na ye
wopake we dje naundo. Ye makai tonj poke ge, ye
singare wopake nayenj, ye singare ke yenj.
18 Una dji pill, ye makai tonj poke, ye nonga dje
bill djelldjell tonj. Alla una kandja embe dji ge,
kandja kembis ta kaima panda paro dje na pro.
19 Ba alla ye bill djelldjell to nonga dje yei dal,
yem ge kandja pai mal djinj dje kane, yem ge man
dje kanbon paro.
20 Embe pille, ye makai to molo, kwamokna
aike nambon dje yenj ge, ye Iwa Kerman bretye
nambon we djinj ba kune nayendo.
21 Ye yenekne kwaine moknane nambon dje
yenj. Pende tau naye, yenekne kwaine ola dje
nonjka, pende koll gorka, pende nu merke no dall
yenjka embe yenj.
22 Ge namba yei? Ye yenekne kwa ne, nu nane
numb nayero mo? Ye pillgi djinj una bakalo aum-
bon dje yenj mo? Ye una wal kannanonj ge, bakalo
aumbon dje yenj mo? Na kandja namba we djino?
Na ye wopake yenj we djino mo? Ge man! Ye ke
yenj.

Jisas bret wain i kogoye una awi
(Matyu 26.26-29 ne, Mak 14.22-25 ne, Luk 22.14-20)

23 Na ipon manda kandja dje ye aundo ge, Iwa
Kerman na kandja dje awi mal, ye dje aundo.

Kundayem una aglene al aumbon dje yei poke ge,
Iwa Kerman Jisas bret ta i,
24 God wopake we dje awo, tuklo awo embe dji,
ge na gaklena, na ye pille aundo. Ye embe nane ge,
ye na we dje pille nane we dji. 25 Yei mal embe, ga
kwa no kermaka, Jisas kap wain ta i embe dji, kap
wain me ge embe, God kandja gun ta dje gopa toi
mal ge, na meyamna tulu djindaka, kaima panda
we dji. Ye embe nane ge, ye na we dje pille nane
we dji.
26 Jisas kandja embe dji ge, une nono ombine dje
awi. Ye bret ne, wain nonj al ge, Iwa Kerman goi
mal ye ombine dje pene woro awinj, ye embe ye
no pa pineke are une yem wonda.

Bret ne wain nambon ge, nono nomane wopake panda nambon, kiwa nanambon

27 Embe yei pille, ye nomane kune napandaka
ye Iwa Kerman bret ne wain noi dal, ye Iwa Ker-
man gakle ne, meyamiye ye ke ye aune.
28 Ye embe yene mal pai pille, asamoll ye no-
mane to kune ye pagle bret ne wain nane.
29 Ye Iwa Kerman gakle kane kune naye, bret
ne wain kiwa noi dal, ye wambo pandaka, God ye
tonda dje pille yenj.
30 Ye embe yenj pille, ye mor al una merke
yembene naparo, ye ke tondo, alla una pende gor.
31 Ba alla asamoll nonekene nomane al omuk to
pagle are bret ne wain nambon ge, nono wambo
napanda.
32 Ba alla God nono wambo paro ge kane imb
aundo poke, une nono amblo du dje aundo,

makimb una tonda poke une nono natano dje pille yendo.

33 God embe yenda pille, agana ambana kam-
bono, ye bret ne wain nambon dje pille makai to moye ge, ye tau yene, una wo kerneke ye nane.

34 Ye koll kerman tondaka, una wone dje kui
yembon dje nayene ge, ye numb al molo kwa nane. Man panda, ye makai to molo kwa naneke, wambo panda.

Pi ye kandja ta panda ge, na ye mor al wonaka, kandja ge djimbon.

12

God Murble nono wal wopake aundo mal

1 Agana ambana kambono, God Murble nono
wal wopake aundo mal, ye pille kune yene dje pille na ipon kandja dje ye aundo.

2 Ye kaninj, asa ye orko to moi poke, wal ta wo ye
ipo god kende lotu yenj al worika, ye lotu ye awi ba god kende moi ge olup nayei, gun namoi.

3 Ye embe yei pille, God wal dje wordo mal,
na ye kanpol tane dje pille djindo. God Murble una boll moi dal, una ge mangal to Jisas aune kondwe nayenda. Alla, God Murble una boll namoi dal, ga Jisas Iwa Kerman moro we djine kondwe nayenda.

4 God Murble wal kayekaye aundo ba God Mur-
ble kayekaye namor, God Murble taimane moro.

5 Alla, una kogo kayekaye ye Iwa Kerman aune
ba, Iwa Kerman kayekaye ta namor, Iwa Kerman taimane moro.

6 Una God taimane pille kogo kayekaye yene
kune yenda, ba God taimane aundo mal pille kogo
yene.
7 Nono pillgi djipin una taimantaiman dje mor-
mon ge, God Murble nono wopake mopon dje pille
wal wopake aundo.

8 God Murble una pende wal wopake aunda,
una ge nomane wopake pandaka, kandja dje
una aune. Alla una pende God Murble wal
wopake aundaka, una ge nomane kerman pan-
daka kandja dje una aune.
9 Alla una pende moye al wal wopake aundaka,
una ge pillgi dongall djine. Una pende moye al wal
wopake aundaka, una ge po ke panda una moye al
ye wopake ye auneke, kiwa moye.
10 Una pende moye al wal wopake aundaka ga
po kogo dongall yene. Una pende moye al wal
wopake aundaka, una ge po propet kandja djinj
mal, God kandjiye dje una aune. Una pende
moye al wal wopake aundaka, una ge wal pille
kune yene, una God Murble boll kandja djinj mo,
yenekne nomane boll kandja djinj ge, una ge kane
kune yene. Una pende moye al wal wopake aun-
daka, una tokples djell ta djinj mal embe dje aune.
Alla una kandja embe djine ge, God Murble wal
wopake aundaka, una pende pille kune ye, kandja
kep ye una aune.
11 Wal wopake aundo ge, God Murble taimane
ge aundo. Yene nomane taimane paro mal pille
una taimantaiman dje mor al wal wopake aundo.

Iwa Kerman gakle kerker paro ge nono mormon

12 Una gaklene al kakene aglene merke paro ba,
gaklene taimane paro. Paro mal, Krais gakle embe
paro.
13 God Murble nono porapora i nu pagle awika,
nono Iwa Kerman gakle taimane mal embe mor-
mon. Juda una morka, pende epil djell una morka,
una pende ge una boll kaye pa nukogo yenjka, una
pende nukogo nayenjka, embe djelldjell mopin ba
nono ipin ge God Murble taimane ge ipin.

14 Nono kanmon, una gaklene paro ge taimane
paro, kakene aglene ge merke paro ba una gak-
lene ge taimane paro.
15 Kakene ge kandja embe djinda, aglene paro
mal ge na embe namoro pille, na gaklene al pakna
namoyo we djinda. Une kandja embe djinda ba ge
kune nayenda. Une gaklene al paknato moro.
16 Kamalne ge kandja embe djinda, nalene paro
mal ge na embe namoro pille, na gaklene al pakna
namoyo we djinda. Une kandja embe djinda ba ge
kune nayenda. Une gaklene al pakna moro.
17 Gaklene porapora nalene kulo pi dal, kandja
namba mal piye? Gaklene porapora kamalne kulo
pi dal, mirang namba mal piye?
18 Man, kune nayenda. Kakene aglene porapora
gaklene al paro ge, God dji mal paro.
19 Kakene taimane yene moya, mo aglene
taimane yene moya ge, ge gaklene kaima man.
20 Gaklene taimane paro we djinmon ba, kakene
aglene merke paro.

21 Nalene soka kandja embe djimbell, ye aglene
soka kogone ta naparo, er pise! djimbell ba kune
nayenda. Alla, ngambalne kandja embe djinda, ye

kakene soka kogone ta naparo, er pise! djinda ba kune nayenda.
22 Man, kakene aglene merke ge, pende yembene naparo, kogo nayenj dje kanmon ba, yenekne kogone kerman paro.
23 Pende kanwopake nakanmon ba kantau wopake yenmon. Pende kane ngandjill gormon ba, nono konkunom woro to bi dongall djinmon.
24 Pende embe nayenmon. Ba God una gaklene beke yei ge une taimane beki. Alla, una kakene aglene kanwopake nayenj al ge, une pille pla yendo.
25 God embe yendo pille, kakene aglene djelld-jell namor. Ta yemolo ta kantau yendaka ta yemolo ta kantau yenda. Embe yemolo yenekne kantau wopake ye kune yenj.
26 Kakene aglene taimanta imb kakda ge, ga porapora imb kakne. Taimanta kandjiye kerman inda ge, ga porapora une boll wopiye.
27 Ye porapora mor ge, ye Krais gakle mor. Alla ye taimantaiman dje mor ge, une kake agle mal embe molo kogo yenj.
28 Krais gakle al mormon ge, God dje wori, nono yene kogoye yenmon. Namba 1 une dje wori una ge, aposel mor. Namba 2 ge dje wori una propet mor. Namba 3 ge dje wori una beke awinj una mor. Alla pende ge dje wori una kogo dongall yenj una mor, pende dje wori ge una ke to parka una wo i gun worinj una mor, pende dje wori ge una pak to una awinj una mor, pende dje wori ge una boll kantau yenj una mor, pende dje wori ge una tokples djell ta djinj una mor.
29 Ye porapora mor ge, aposel namor. Ye porapora propet namor. Ye porapora beke awinj

una namor. Ye porapora kogo dongall yenj una
namor,
30 una ke to parka ye po porapora i gun woro
awinj una namor. Porapora una tokples djell ta
nadjinj, mo ta djine ge ye porapora kandja kep
yene kune nayendo.
31 Man, God Murble wal wekle pundo wal aundo
ge, ye embe imbon dje pille pla yene. Ba alla ipon
wal wopake uro kaima paro mal ge na ye djina
piye.

13

Nono una kanwopake yembon mambine

1 Na una kandjine kayekaye djino, mo na tau
agelo kandja djinj mal embe djino ba alla, na una
boll kanwopake nayeno ge, na iko bine mal to
guno kiwa djino, mo na belle mal embe kallngane
kiwa yenaka una kamalne boya.
2 Na kandja propet djinj mal embe djino. Wal
seke paro ge na pille kune yeno. Na wal porapora
pille kune yeno. Na pillgi kerman pandaka, na
kamkimb djinaka kaima po er punda. Na wal
embe ye kune yeno ba alla na una boll kanwopake
nayell dal, na una kiwa dal moyo.
3 Nanam wal porapora yero ge ipo una kan-
nanonj una moye al auno. Nanam gaklena ipo opa
aunaka una gale sege yene. Na wal embe yeno ba
alla na una boll kanwopake nayell dal, wal yeno
ge kokas kulo yeno.
4 Iwa ta una boll kanwopake yenda ge, une
embe mal moya. Une kumbe ke ola dje nainda,
une kiye dje moya. Une una boll wopake ye
aundaka, una wal merke moya ba une kanke

nayenda. Une penang nayenda, yene kandjiye
amblo pla naworda. 5 Une kandja napille geke
bolo nayenda, na we dje pille kane nayenda. Una
wo ye ke ye aune ba, une ola dje elle kumbso
nawo, napille moya.
6 Singare ke paro mal une wopake napiya, ba
alla singare du dje paro ge, une wopake piya.
7 Wal imb panda ba une seke napunda. Une
pillgi dje molo, God na kaima aunda dje kanmoya.
Wal ke porapora une boll wonda ba une aglo gi dje
moya.
8 Nono una boll kanwopake ye aunmon sin-
gare embe ge, pora nadjinda, pamoya. Ba una
kandja propet djinj mal, ge pora djinda. Alla
una kandjine kayekaye djinj ge, pora djinda. Pi
una nomane al wal kerman kerman piye ge, pora
djinda, namoya.
9 Namoya we djindo ge, me embe mal paro.
Nono nomane al wal kerman pirmon ge, tuge yem
ge pirmon, boll boll napirmon. Kandja propet dje
aunmon ge tuge yem ge djinmon, tuge yem ge
napirmon.
10 Ba alla ege pora djinda poke ge, nono wal tuge
yem pirmon ge, aike pora djinda.
11 Ge embe mal paro. Na womba moll kune ge,
na womba djinj mal embe djill. Womba pille yei
mal na embe yell. Ba alla are na iwa kerman mal
moll kune ge, na womba molo yell mal ge alla
kerill.
12 Ipon ge, nono God kane kune nayenmon.
Glas ke yenda al, nonekene gumane djillakene al
kanmon ba emill dal yendo. Embe mal kane kune
nayenmon, ba are ege ta yenda kune ge, nono

God gume djillake kane kune yembon. God nono kane kune yendo mal embe, nono une kane kune yembon.
13 Alla ipon, wal sokara paro, pora nadjinda. Ta nono pillgi djinmon mal ge, ta God kaima yenda dje pille tau mormon mal ge, pi ta nono una boll kanwopake ye aunmon mal ge. Wal sokara paro ge, ta ge er wekle kaima pundo. Ge nono una boll kanwopake ye aumbon.

14

God Murble wal wopake aundaka, una propet djinj mal embe dje, tokples djell ta dje embe yene

1 Ye una boll kanwopake yene ge, yembe yene. God Murble wal wopake aundo ge ye imbon dje yembe ye ine. Une wal aundaka ye wal taimanta er wekle pundo wal, pille imbon dje yene. Ge una propet kandja djinj mal ye God kandjiye dje orko woro una aune, ye embe imbon dje yene.
2 Una tokples djell ta mal djinj ge God boll kandja djinj, una boll kandja nadjinj. Una kandja embe djinj ge, God Murble boll aike molo kandja seke paro ge djinj una pille ine naparo.
3 Ba alla una propet kandja djinj mal ge, God kandjiye dje orko woro una awinj. Ga kandja wopake mal djineke, una wopake piyeke kumbene arngan yendaka, Iwa Kerman kandjiye al aglo gi dje moye.
4 Una propet kandja djinj mal djindo una ge, une pillgi pai una porapora aglo gi djine dje yendo. Ba una ta tokples djell ta mal djindo ge, yene taimane

molo Iwa Kerman kandjiye al aglo gi djino dje yendo.

5 Ye porapora tokples djell ta djine ge na wopake
piyo, ba ye una propet kandja dje orko worinj mal embe yene ge, na wopake kaima piyo. Ye mor al una ta molo, tokples djell ta djindaka, age ta kandja kep ye aundaka, una porapora pille kune yene. Kandja kep ye aunda una ta namoya ge, tokples djell ta djine ge kune nayendo. Una kandja kep ye aunda una ta namoi dal, una propet kandja dje orko worinj mal, embe djine ge, kogo wekle mal embe yene. Tokples djell ta djine ge, kogo are mal embe yene.
6 Agana ambana kambono, ye Jisas boll aglo gi
djine ba, na wo tokples djell ta djinaka, ye pillpol nato moye ge, ye aglo gi djine naparo. Ba alla na ye moye al wo kandja seke dje pene woro, God nomane paro mal dje orko woro, una propet kandja djinj mal embe dje, kandja ta ye beke auno ge, ye Jisas boll aglo gi djine kune yendo.

7 Gita ne pupnume tambon ge, soka ge gun
namormell ba, gita paro mal namblo, pupnume paro mal nato, kiwa to pla kal yembon ge, una megiye napiye.
8 Alla ami una ta biugel to kune nayenda ge, ami
una wal amblokun yemolo po kunda nayene.
9 Yenj mal embe ye una moye al kandja megiye
boll nadji dal, una namba mal pille ine? Ge man, ye kandja djine ge kopo mage i er punda.
10 Dumo makimb porapora yero al una yenekne
kandjine paro mal dje mor, alla kandja djinj mal yenekne pille kune yenj.

11 Ba alla ga kandja djineke na pille naino ge,
ga una gulke mal embe moyeke na una gulke mal
embe moyaka yembon.
12 Embe yei pille, ye God Murble wal wopake
aunda imbon dje yene ge, ye Krais unakiye aglo
gi djine dje pille yene.

13 Me ge pai pille, una ta tokples djell ta djinda
ge, yene kamang ye God aunda. Une kandja dje
pene woro aundaka una piye.
14 Pir mo? Na tokples djell ta djino dje pill dal,
na nanam kumbena al kamang yeno, na nomana
ge kiwa yenda.
15 Embe panda ge na namba yeno? Na soka aike
yeno. Na kamang yeno ge, na kumbena al dje,
nomana al dje embe yeno. Na gollang djino ge, na
kumbena al dje, nomana al dje embe yeno.
16 Man panda, ni kumben al God wopake we dje
aumben ba, agan ge napiya. Ni kamang ye kere
amen we djimben ba agan napille moya, une ni
boll aike amen djinda naparo.
17 Ni God wopake we dje aumben ge ni wopake
yenden, ba ni agan yake pla napundo.

18 Ye una tokples djell ta dje yenj mal na embe
nayendo, na merke yendo. Yendo ge na wopake
we dje God aundo.
19 Jisas unakiye makai taneke na pakna po tok-
ples djell ta 10,000 dje aunaka, una pille nai dal,
ge kune nayenda. Ba alla, na po kandja megiye 5
pela dje beke aunaka, una pille kune yene ge na
wo piyo.

20 Agana ambana kambono, una tokples djell
ta djine ge ye womba nomane paro mal embe

napanda, ye iwana dongall molo yake pla pine. Una singare ke kayekaye yene ba, womba singare ke paro nakaninj mal ye embe moye.
21 God lo dje awi al, kandja embe mal paro,

Iwa Kerman kandja embe dji, nanam unakna moye al kandja dje auno. Na una djell ta dje wornaka, ga po yenekne kandjine djine ba, nanam unakna pillpol nato molo, na pille mop aune we dje Iwa Kerman embe dji *(Aisaia 28.11)*

22 Embe dji pille, una propet djinj mal embe
djine ge, God pillgi pai una piye dje yene. Una orko una piye dje nayene, man. Ba alla, una tokples djell ta djine ge, God yene yembe pai mal ombine dje aune kanbon. Pillgi pai una piye dje nayene. Una orko una piye dje pille yene.

23 Embe yene ba, ye Jisas pillgi djinj una makai
to molo, una tokples djell ta djine ge, una orko una er numog wo kani dal, ga kandja embe djine, kambono kandja dall kandja dje mor we dje piye.
24 Ba alla ye porapora una propet kandja djinj
mal embe dje auneke, una orko una ta numog wonda mo, una ta ye yenj mal napille molo er numog woi dal, ye kandja djineke une yene singare ke yendo mal pille kune yendaka, une kumbe boya.
25 Yene nomane ke merke paro ge er pene won-
daka, une kake gopiye boglo, taimangaus pa, God pille pla ye awo, kandja embe djinda, God ye mor al kaima moro! we djinda.

Lotu yembon ge aulaul nayembon, paro mal yembon

26 Agana ambana kambono, ye lotu yene poke,
namba mal yene? Una ta wo gollang dje auneke,
ta kandja ta beke auneke, ta kandja seke ta pai ge
dje pene worneke, ta una tokples djell ta djineke,
ta kandja kep ye aune. Embe mal yeneke una aglo
gi dje moye.
27 Ye lotu yene poke, ye una tokples djell ta
djine panda, una soka djimbell, mo sokara djine,
merke nadjine. Alla djine una porapora kandja
kuntaimane nadjine. Ta asamoll djinda. Une dje
kerdaka, ta are djindaka embe yene. Una tokples
djell ta djine ge, una ta kandja kep ye aunda.
28 Una kandja kep yenda una ta namoyaka, ga
kiwa moye, kandja nadjine, yenekne nomane al
dje, God moya al dje embe yene.
29 Ye lotu yene poke, una propet djinj mal embe
dje aune ge, una soka djimbell, mo una sokara
djine. Kandja djine mal, una pille molo, God dje
awi djinj mo man ne dje omuk tane.
30 Una ta kandja dje aundaka, age ta ami dje
moya. Ami dje moyaka God kandja ta dje une awi
dal, une kandja ge dje pene worda, age kandja dje
moi una alla nadjinda.
31 Ye kandja propet djine poke iwa ta djinda, dje
kerdaka ta djinda. Embe djineke ye una porapora
pille i pagle, aglo gi dje moye.
32 Una propet kandja djinj mal embe djine una
moye ge, yenekne djillakene kantau wopake yene,
kandja djine ege wondaka djine, kiwa nadjine.
33-34 Kiwa nadjine ge God para aulaul nayenda,
une kune paro mal yendaka, nono arngan yenda

mopon dje yendo.

Ye God lotu ye aune poke, ana kambono kandja nadjine, kiwa moye. Mosis kandja dji mal pille, ga menameto moye. Mambine djell ta nayero God unakiye dumo yemyem molo lotu ye God awinj ge, ana kambono kandja nadjinj.
35 Ana kambono kandja ta pupon dje yene ge,
numb al po yenekne wogane moye al kandja dje piye. Una lotu djinj al ana kandja dje pene worne ge, kune nayendo.
36 Mo, ye Korin una taimane mor ge God kand-
jiye dje orko wori mo? Mo, God kandja dje ye Korin una taimane mor ge awi ye pi mo? Ge man!
37 Na propet moro we dje pille wanden mo? Na
God Murble boll kune moro dje pille moren mo? Ta pin dal, embe kanben. Na ye embe yene we dje pepa bolo worill pai mal ge, God yene kandja dji mal paro we dje kanben.
38 Ba alla ni man dje pupen ge, una ni propet
kaima namoren dje piye.
39 Embe yendo pille, na agana ambana ye mor
ge, ye una propet kandja djinj mal embe yembon dje pille pla yene. Alla, una tokples djell ta djim-bon dje yene ge, ye man we nadjine.
40 Pi ye lotu ye aune poke ge, ye singare du dje
paro mal pille lotu ye aune.

15

Krais golo aglo erwo gun pi

1 Agana ambana kambono, asa na ye moi al wo
God kandjiyebe wopake dje awill ye pi mal, na ye

nomane to magno dje yell. Ye kandja ge wopake pille i pagle, aglo gi dje mor.

2 God yene kandjiyebe wopake paro ge, na kandja ge dje ye awill al ye amblo gi dji dal, God ye i yem woro natonda, mo ye pillgi kiwa dji dal, God embe nayenda.

3 Asa na kandja kerman ill mal, na ye moi al dje awill pora dji. Ge kandja embe mal pai. Baibel kandja dji mal pille, Krais nono djingne djangne kere auno dje pille goi.

4 Goika una ipo gull toi. Baibel dji mal pille ege sokara erwo pika, God i pla worika, erwo gun pi.

5 Po moika Pita kanika, are aposel 12 pela kani.

6 Are wo moika, agane ambane kambono merke ge, kuntaimane kune kani. Ge una 500 plato mal embe moi. Alla ipon kani una pende goi ba, merke molo par.

7 Are wo moika, Jems kanika, are aposel porapora kani.

8 Asamoll kanmaka alla are kaima nanam kanill. Na moll ge, na mana egena al nakui mal moll.

9 Una aposel moi al na are kaima moll. Ni aposel moren we dje una embe kaninj ba, na po God wombaye ye ke ye awill al, na kune namoro.

10 Na kune namoro ba God na wopake pille awi al na kune moro. Alla une na wopake pille awi ge, po kiwa napundo, man. Na kogo yembe yemolo, aposel kambono porapora i are worill. Ba na man, God na wopake pille awi al, na kogo embe yendo.

11 Embe yei pille, ga wo ye moi al kandja wopake dje awi, mo na wo ye dje awill ge wal kiwa. Wal

kerman ge embe. God kandjiye wopake we dje ye aupin mal ye pillgi dji ge, wal kerman paro.

Una gor ge alla aglo erwo gun napine we dji-maka, Pol man dji

12 No ye mor al kandja embe djinmon, Krais goi.
Alla God i gun woro awi we djinmon. Ba ye una
pende mor ge kandja embe djinj, una gor ge alla
aglo erwo gun napinj we djinj. Ge namba yei pille
djinj?
13 Una gor ge kaima aglo erwo gun napine we
dji mal kaima paika, Krais para aglo erwo gun
napika.
14 Krais golo aglo erwo gun napika, no kandja
wopake dje ye aupin ge kandja kiwa djipinka. Alla
ye pillgine ge wal kiwa yeika. 15 No God Krais i
gun wori we dje kandja embe dje wanmopin ba
una erwo gun napine we dji mal kandja kaima
paika, no kandja kende mal embe djipinka. Alla
God para Krais i gun nawori mal paika.
16 God una i gun naworda we djinj ge kandja
kaima paika, God Krais i gun nawori mal embe
yeika.
17 God Krais i gun nawori we djinj ge kandja
kaima paika, ye pillgi djinj ge wal kiwa mal embe
yeika. Alla ye yenekne djingne djangne al molo
pamolmaka.
18 Alla una asa Krais kandjiye al pillgi dje molo
po goi una, ga aike er take dje pumaka.
19 Nono manda makimb al molo Krais kandjiye
pillgi djipin ba alla, are wor gun nambon ge, nono
wandill mal mopon. Nono wandill una porapora
are wori pora dji, nono tarowamo kaima yembon.

20 Ba una golo er gun napine we dje kandja embe
djinj ge kende paro. God Krais i gun wori pora
dji. Wal mau al bo to wekle are yendo mal ge, une
asamoll aglo erwo gun pi, alla are una goye ge aglo
erwo gun pineke yene.
21-22 Iwa Adam taimane molo singare ta yei al
ge, makimb una molo gor. Yendo mal embe, ipon
Krais taimane singare ta yei al ge, God nono amblo
i pla wordaka, nono aglo erwo gun bon. Adam
epilye mor ge, porapora molo gor. Gor mal embe
ge, Krais epilye porapora mor ge, God i gun worda
moye.
23 I gun worda ba, nono egene yenda kune nono
i gun worda. Krais ge asamoll aglo erwo gun
pi. Alla are, une yem wonda poke ge, nono Krais
wombaye mormon ge aglo erwo gun bon.

24 Er wo gun bonaka, are ege pora djinda al
wonda. Kune ge Krais yemolo gapman porapora
ne, kum dongall ne, wal dongall porapora Krais
kamblo kal woro kerda. Woro kere, are yene
unakiye kantau yendo ge, une ga i yene Ne moya
al awo kerda.
25 Ge Krais King molo pa pundaka, ege ta yenda
kune, kundayem una kamblo kal worda.
26 Kundayem una porapora kamblo kal woro
kere, alla are kaima une goi me ge kamblo kal
worda.
27 Baibel kandja embe djindo,

God namba awika, une wal porapora kantau
yendo we djindo *(Buk Song 8.6)*

(Krais wal porapora kantau yendo we dje Baibel

kandja embe djindo ge, Krais yemolo God kantau
yendo dje pille nadjindo. God yene moi ge une
namba awika, Krais wal porapora kantau yendo.)
28 Alla are Krais wal porapora kamblo kal woro
kerda kune ge, yene God wariye moro mal i
menameto wordaka, Ne pla moya. Asa God yene
wariye namba awika, Krais wal porapora kantau
yei ba alla, Krais wo yene moro mal i menameto
worda poke ge, kupill makimb yero al, God er
plato po molo kerda.
29 Una golo aglo erwo gun napine we djinj ge
kandja kaima paika, una gun mor nu pambonaka
una goi una ge wopake moye dje pille nu par ge
ale paika. Alla una golo par alla aglo erwo gun
napine ge, una gor ge wopake moye dje pille nu
par kambono ge, ga nu par ge ale yendo.
30 Alla no dumo yemyem wane po kandja ge
dje una aupinka, una no togopon dje eri yei. Ba
una golo aglo erwo gun napine we djinj ge kandja
kaima paika, no kogo embe yepin al ge kogo kokas
kulo yepinka.
31 Agana ambana kambono, na kandja kaima
djindo, ege ege una na togopon dje yenj. Na
kandja embe djindo ge, Iwa Kerman Jisas Krais ye
boll kogo wopake yendo mal, na wopake kando
pille na kandja embe djindo.
32 Una golo aglo erwo gun napine we djinj ge
kandja kaima paika, na dumo Epesus molo una ke
boll kunda yell ge kokas kulo yellka. Una golo par
alla aglo erwo gun napine ge,

Nono kumaike gopon, ipon nono kwa no, nu no,
nomane dall yembon we dji *(Aisaia 22.13)*

33 Una kandja embe djinj ge, ye yenekne kandja
kende dje i djimbon dje yene. Nono una singare
ke yenj una boll wanmopon ge, singare wopake
yembon ge wo ke punda.
34 Ye dall nomane napanda, ye singare ke alla
nayene. Pir mo? Ye una pende God nakaninj. Na
kandja embe djindo ge, ye ngandjill goye dje pille
djindo.

Nono golo aglo erwo gun bon ge, nono gaklene asa pai mal napanda, wor kaye ta mal punda

35 Una kandja embe djinj, una golo aglo erwo
gun pine ba namba mal ye wo gun pine? Yenekne
gaklene namba mal panda ne? djinj ba,
36 kandja djinj ge dall kandja djinj. Ye wal
megiye makimb al yar ge, asamoll megiye ge goro.
Alla are bolo pla punda.
37 Bolo pla po moya mal ye asamoll nayar, man.
Ye asamoll megiye yar.
38 Yarka, God gakle gun aundo, yene nomane
paro mal une aundaka, bolo pla punda. Megiye
kayekaye paro mal pille, bolo pla po wal iko djelld-
jell boya.
39 Gaklene porapora wal taimane naparo. Una
gaklene djell paraka, kog kena gaklene djell
paraka, ka gaklene djell paraka, pis gaklene djell
paraka yendo.
40 Kupill wal gaklene djell paraka, makimb wal
gaklene djell paraka yendo.
41 Olpa ge, yene dondo mal dondaka, takene
paro ge yene dondo mal dondaka, kam kandjip
yene dondo mal dondaka yendo. Kam kandjip ta
do talang we yendo, ta do talang kembis yendo.

42 Paro mal embe, una golo aglo erwo gun pinj
ge embe mal yenj. Nono gormon gull tonj gaklene
ge, wo ke pundo. Ba alla nono gaklene golo aglo
erwo gun bon gaklene ge, wo ke punda naparo.
43 Nono gormon gull tonj gaklene ge kandjiye
naparo ba alla, gaklene golo aglo erwo gun pine
gaklene ge, kandjiye kerman panda. Nono gull
tonmon gaklene ge yembe naparo ba alla, gaklene
golo aglo erwo gun pine ge, yembe dongall panda.
44 Gaklene gull tonmon ge, makimb gaklene. Ba
alla, gaklene golo aglo erwo gun pine ge, kupill
gaklene. Makimb gaklene paraka kupill gaklene
paraka yendo.

45 Baibel kandja embe bolo wori paro,

Asamoll moi iwa Adam ge, une gun moi una *(Stat 2.7)*

Alla, are moi iwa Krais ge, une awika una nomane gun pai.

46 Nono kupill gaklene asamoll napai. Asamoll
makimb gaklene pai, are kupill gaklene panda.
47 Asamoll moi iwa ge, une makimb una moi, God
makimb i pagle iwa ge beki. Ba alla are moi iwa
ge, une kupill al una moi.
48 Makimb una porapora mor ge, Adam makimb
gakle paro mal embe paro. Ba alla kupill al bon
ge, Krais gakle paro ge, nono gaklene embe mal
panda.
49 Ipon nono iwa Adam makimb una moi mal
embe mormon ge, nono are iwa Krais kupill al una
moro mal embe mopon.

50 Agana ambana kambono, na kandja dje ye
aundo ge embe djindo, God dumoye wopake kan-
tau yendo al ge, makimb una er pakna po wal
wopake ine kondwe nayero. Makimb una gaklene
wo ke pundo una mor ge, kupill al wal ine na-
paro. Kupill wal wo ke napunda pille, ga ine kune
nayendo.

51 Pir mo? Kandja seke ta pai ge, na dje pene
worna ye piye. Nono porapora nagopon, nono wo
kaye ta mal po mopon.
52 Are kun taimanta, biugel tondaka, nalene
kapilli tonmon mal, nono ola dje kaye ta mal
mopon. Biugel tondaka, una asa goi ge God i pla
wordaka, ga gaklene alla wo ke napunda, nono
gaklene wo kaye ta mal punda mopon. 53 Embe
mal paro. Gaklene wo ke pundo mal ge, alla
nayenda, wo ta mal punda pille, kupill gaklene
i mopon. Makimb gaklene paro mal ge, alla
napanda, wo ta mal punda pille, gun eri molo
pamopon.
54 Kune ge, nono gaklene wor ta mal punda pille,
kupill gaklene i mopon, alla wo ta mal punda pille
gun eri mopon poke ge, Baibel bolo wori pai ge
kaima panda. Baibel kandja embe bolo wori pai,

Goi me ni moren ge, God to kal woro keri *(Aisaia 25.8)*

55 Goi me ge, ni una to kal worin mal embe ge, ipon
pora djindo. Goi me ge, ni una ei togon mal ge,
ipon pora dji *(Hosea 13.14)*

56 Goi me una ei bolo gor mal ge, djingdjang
al bolo gor. Alla djingdjang yembe paro mal ge,

kandja lo paro al ge, yembe paro.
57 Yembe paro ba nono God pille wopake we dje
aunmon. Ge une yeworika nono Iwa Kerman Jisas
Krais kogo yei al ge, nono goi me ge kunda yembe
yepin pora dji.
58 Embe yei pille, agana ambana kambono ye
wopake mor ge, ye Iwa Kerman kogoye yembe ye,
aglo gi dje moye. Pir mo? Ye Iwa Kerman pille
kogo dongall ye waninj kogo ge, kaima er take dje
napunda. Embe yenda pille, Iwa Kerman kogo
paro al ge, ye kogo yembe yene.

16

Korin una ku iwo Jerusalem God wombaye aumbon dje yei mal, Pol kandja embe dji

1 Una ku iwo Jerusalem God wombaye moi al
aumbon dje yenj mal, na ipon ye boll kandja
embe djino dje yendo. Na propins Galesia po God
wombaye moi al kandja dje awill yei mal, ye embe
yene.
2 Sande ege ege ye taimantaiman dje mor ge,
ye waka kogo yenj mal ku kembis i djell worne
yenda. Ye embe yei dal, na are wonaka, ku gun
alla makai natane, ye ku yei i djell wori mal i pene
woro makai tambon.
3 Na wonaka, ye una pende djineke, na ga kand-
jine pepa al bolo aunaka, ga ku pepa boll aike er
Jerusalem pine.
4 Alla na aike er Jerusalem puno we dje na embe
dje pill dal, ga kambono na boll aike bon.

Pol dumo Korin una kanno dje pille moi

5 Na asamoll propins Masedonia pakna yero al
wane pagle, are na er ye mor al wono.
6 Na wo ye boll pende kanan moyo mo man, na
napro. Ege bi kopo yenda kune na ye boll molo
pano, mo na napro. Na wo ye boll moll dal, are ye
na amblo pille dje auneke, na er tambiye ta puno.
7 Na ege tuge ta ye boll moyo dje nayendo. God
kapla we dji dal, na pende kanan ye boll moyo dje
pro.
8-9 Na kundayem una merke mor ba, God kond
kerman ta yapro awi, na God kogoye yeno paro.
Na dumo Epesus moyo. Are ege kerman Pentakos
yendaka, na ye mor al wono.
10 Timoti ye mor al woi dal, ye wopake ye
auneke, une kand nagoya, kiye dje molo kogo
yenda. Na Iwa Kerman kogoye ye wanmoro mal
une embe yendo, ye wopake ye aune.
11 Ye una pende Timoti kane una kiwa moro dje
pille mop naune, man. Une na moro al wonda
poke, ye pak to awo, kandja wopake dje awo
worneke, une na moro al arngan yenda wonda.
Ge une age pende boll aike wone dje na tau moro.
12 Alla nono agane iwa Apolos wanmoro ge,
na une moi al kandja yembe ye dje embe djill,
no agane er Korin una mor al pine kune ge, ni
kambono boll aike po kane! djill. Ba, ipon une
punda nayei, man dji. Ege are ta yenda na po
kanno we dji.
13 Ye kanpol to molo pillgi dje pamoye. Ye aglo gi
dje molo kand nagoye!
14 Ye wal porapora yene mal ge, ye una kan-
wopake ye awo kogo yene.
15 Ye kani, propins Akaia pillgi dji una moi al

iwa Stepanas epilye moi ge, asamoll pillgi dji. Dje molo, yenekne nomane pai mal pille, ga po pillgi dji una moi al amblo pille dje awi. Agana ambana kambono,
16 na kandja dje ye aundo, iwa Stepanas epilye mor ge, ye una mor mal embe menameto moye. Alla una ga boll wo kogo taimane yene ge, ye para menameto moye.
17 Ye wo na amblo pille dje aune kondwe nayei ba ye na ye wopake ye aune mal embe, iwa Stepanas ne, Portunatus ne, Akaikus wo kogo yei al na wopake pill.
18 Ga na nomana ye wopake ye awo, ye nomane para aike ye wopake ye awi. Una mor mal embe ye pille pla ye aune.
19 Pillgi pai una propins Esia mor ge, wopake we dje ye awinj. Iwana soka Akwila ne, Prisila ne, pillgi pai una soka numbine al makai to mor una ge, Iwa Kerman kandjiye al ye wopake kaima we dje awinj.
20 Agane ambane kambono porapora ba mor ge, wopake we dje ye awinj. Nono God wombaye molo yenmon mal ge, ye yenekne djembon to awo, gumane djillakene to nane.
21 Na Pol, na ye wopake we dje awo, pepa wulle al bolo aundo ge, na nanam aglena al boro.
22 Una ta Iwa Kerman wopake nakani dal, une ge golo seke punda! Iwa Kerman, ni er yem we!
23 Iwa Kerman Jisas ye wopake pille aunda moye.
24 Jisas Krais kandjiye al na ye porapora wopake kane aundo. Kaima.

Jisas Kandjiyebe Wopake

New Testament in the Kandawo language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Kandawo long Nuigini

copyright © 2012-2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

℗ 2012-2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kandawo

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-12-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
80f977cd-3a08-50fd-b6ee-9b3597c767cd